

Истамкулов Ж.У.

ЭКОЛОГИЯЛЫК МЫЙЗАМ АКТЫЛАРЫНЫН ИНТЕГРАЦИЯЛЫК ПРОЦЕССТЕР УЧУРУНДАГЫ КӨЙГӨЙЛҮҮ СУРООЛОРУ

Истамкулов Ж.У.

ПРОБЛЕМНЫЕ ВОПРОСЫ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА В УСЛОВИЯХ ИНТЕГРАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ

J.U. Istamkulov

PROBLEMATIC ISSUES OF THE ECOLOGICAL LEGISLATION IN THE CONTEXT OF INTEGRATION PROCESSES

УДК: 349.6(0758) (2014)

Жумуштун негизги максаты - интеграциялык процесстер учурундагы экологиялык мыйзам актыларынын өнүгүүсүнүн негизги багыттарын талдоого алуу, экологиялык мыйзам актыларынын маанилүү көйгөйлөрүн аныктоо болуп саналат.

Изилдөө жалпы жана жеке укуктук усулдардын негизинде тактап айтканда талдоо, синтездөө, индукция, дедукция усулдары аркылуу жүргүзүлгөн.

Негизги сөздөр: мамлекеттик саясат, экологиялык коопсуздук, айлана чөйрө, экологиялык коопсуздук, интеграциялык процесстер.

Основная цель исследования - проанализировать основные направления развития экологического законодательства в условиях интеграционных процессов, определения наиболее значимых проблем экологического законодательства.

Исследование проведено на основе общенаучных и частно-научных методов познания в частности анализ, синтез, индукция, дедукция.

Ключевые слова: государственная политика, окружающая среда, экологическая безопасность, интеграционные процессы.

The main objective of the study was to analyze the main directions of development of environmental legislation in the context of integration processes, determining the most important problems in the environmental legislation.

The study was conducted on the basis of General scientific and private-scientific methods of cognition in particular analysis, synthesis, induction deduction.

Key words: public policy, environment, environmental safety, Integrational processes.

Өлкөбүз эгемендүүлүк менен көз карандысыздыкка жетишкенден бери жыйырма беш жылдын аралыгында улуттук мыйзам актыларын калыптандыруу, жакшыртуу боюнча мамлекеттик укуктук саясатты жүргүзүп келди.

Айта кетүү орундуу, бул жылдар аралыгында улуттуу өзгөрүүлөргө негизги мыйзам Конституция бир канча жолу дуушар болду. Бул өзгөрүүлөр объективдүү жана субъективдүү себептер менен кошо саясий кызыкчылыктардын да таасиринин астында болду.

Кыргыз Республикасы эгемендүүлүк кабыл алгандан бери айлана чөйрөнү коргоо жана жаратылышты пайдалануу чөйрөсүндө бир катар улуттук

мыйзам актыларын кабыл алды. Бул мыйзам актыларынын ичинде кодификацияланган мыйзам актылары да бар.

Эң негизги мыйзамыбыз болгон Конституция адамдардын укук жана эркиндиктерин баа жеткис жана кол тийгис катары таанып, мамлекеттин анын бийлик органдарынын ишмердүүлүгүнүн негизин түзөрүн бекитти.

Айлана чөйрөнү жана жаратылыш ресурстарын коргоо жана сарамжалдуу пайдалануу боюнча мамлекеттик деңгээлде;

Кыргыз Республикасынын токой тармагын өнүктүрүүнүн 2025-жылга чейинки мезгилге карата концепциясы,

Кыргыз Республикасынын 2005-2015-жылдарга карата Улуттук токой программасы;

Кыргыз Республикасынын экологиялык коопсуздугунун Концепциясы кабыл алынды (2007-ж). Экологиялык мыйзам актыларынын жакшыртуунун негизги багыттары Кыргыз Республикасынын экологиялык коопсуздугунун Концепциясында каралган. Ага ылайык:

Айлана-чөйрөнү коргоо жана жаратылышты сарамжалдуу пайдалануу жаатында колдонуудагы ченемдик укуктук базаны талдоо өлкөдө бул багытта улуттуу кадам жасалгандыгын көрсөтөт, бул багытта кыйла иштер жүргүзүлдү. Ошону менен бирге мамлекеттик көзөмөлдөө жана ведомстволук контролдоонун колдонуудагы жол-жоболору, мыйзамдык актыларда нормалар практикада натыйжалуу колдонулбай жаткандыгы, инспекциялык жол – жоболордун ашыкча борбордоштуруу менен айырмалангандыгын көрсөтөт, мында ушул процесстерге жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары жана коомчулуктун өкүлдөрү катышуусун толук деңгээлде карабайт.

Мыйзамдарды өркүндөтүүнүн негизги багыттары:

- айлана-чөйрөгө жана калктын ден соолугуна бир кыйла экологиялык авариялар менен кыйроолордун учурунда мүмкүн болуучу зыяндын ордун толтуруу үчүн өндүрүштүн калдыктары менен иштөө жана керектөө чөйрөсүндөгү экологиялык камсыздандыруу системасын ишке киргизүү;

- экологиялык талаптарга жетишүүнү камсыз кылуу максатында чарбакер субъекттердин иш-аракеттердин экологиялык аудит системасын ишке киргизүү;

- өндүрүштүк иштерден айлана-чөйрөнү булгоолордун эл аралык практикада колдонулуучу эсептөө методикасын ишке киргизүү каралган [1].

Экология жаатындагы мындай массивдеги мыйзам актыларын, программаларды кабыл алгандыгыбызга карабастан экологиялык мыйзам актылары жакшыртуу талаптары учурдун маанилүү суроолору катары калууда.

Ошондой эле, коомдук мамилелердин өнүгүүсүнүн динамикасын, интеграция процесстерин эске алсак укуктук мыйзам актыларынын социалдык, экономикалык жана экологиялык мазмунда шайкеш келтирүү зарылчылыгы жок эмес.

Мына ошондуктан азыркы учурда экологиялык мыйзам актылары коомдук мамилелерди толук кандуу жөнгө салууда, алар бирдиктүү тутумду түзөт, ички жана сырткы коллозиялар жок эмес деп айтууга болбойт.

Мамлекттик башкарууда экологиялык чөйрөдө оптималдуу менеджменттин жоктугу субектилердин ыйгарым укуктарын, алардын укуктук статусунун толуккандуу укуктук жактан жөнгө салынбаганды көптөгөн административдик көйгөйлөрдү жаратат.

Негизги мыйзамдын туруксуздугу анын негизинде кабыл алынуучу мыйзам актыларына да чоң таасирин тийгизип гана калбастан кандайдыр бир деңгээлде баш аламандыкты да жаратты.

Мындай таасирлер экологиялык мыйзам актыларын да четтеп өткөн жок. Бул жаатта жетишкен ийгиликтерге карабастан укуктук реформаларды жүргүзүү мезгилинде экологиялык мыйзам актылары укуктук тутумдун толук кандуу бөлүгү боло алган жок.

Е.В. Новикованын ою боюнча экологиялык кризисти изилдөө алардын сепебтерин балоо принципалдык мааниге ээ болуу менен экологиялык мыйзам актыларын жакшыртууга чоң таасир тийгизиши мүмкүн дейт [1, с.4].

Экологиялык мыйзам актыларын башка укуктун тармактарындай эле тарыхый укуктук процесстер чоң таасирин тийгизет.

Атап айтканда кыргыздардын Россия империясынын курамына биригиши, Кара Кыргыз автономиялуу областы кийинчээрээк Автономиялуу Республика болуп түзүлүшү, Советтик Союздук мамлекеттер курамына кириши жана ошондой эле эгемендүүлүк алуу менен өз алдынча көз карандысыз мамлекеттин түзүлүшүн айтсак болот.

Укуктук тутумга дагы бир олуттуу саясий процесстердин таасири болуп Кыргыз Республикасынын Бириккен Улуттар уюмуна мүчө болушу, Көз карандысыздык мамлекеттердин Шериктештигинин түзүлүшү, ошондой эле Кыргызстандын Бажы Союзуна кошулушу саналат.

Бул саясий процесстер улуттук мыйзам актыларынын шайкеш келишин, жакындашуусун дагы шарттайт. Мындай талапка экологиялык мыйзам актылары дагы дуушар болот.

Биз жогоруда айтып өткөн акыркы жылдардагы саясий процесстер Бажы Биримдигине кирүү менен бир канча укуктук көйгөйлөрдү жаратаары шексиз.

Экологиялык мыйзам актыларынын өнүгүүсү боюнча бирдиктүү концепциянын жоктугу анын баш аламан өнүгүүсүнө алып келип, ички жана сырткы карама каршылыктарга, шайкештик келбөөгө алып келет.

Мына ошондуктан экологиялык мыйзам актылары бирдиктүү концепциянын негизинде өнүгүүсү керек мындай ойду көптөгөн окумуштуулар карманышат [3.с.234].

Кыргыз Республикасындагы экологиялык мыйзам актылары азыркы учурдун талаптарына дал келбейт. Көптөгөн ченемдер Советтик мезгилде калыптанганына карабастан азыкы убакка чейин колдонулат, аларга техникалык регламенттерди, стандарттардын кээ бир бөлүмдөрүн, экологиялык чендөөнүн көрсөткүчтөрүн келтирсек болот.

Атап айтканда биримдикке кирген өлкөлөрдүн бирдиктүү укук саясаты анын анын ичинде экологиялык мыйзам актылар чөйрөсүндө төмөнкү көйгөйлөр чыгат:

- тийиштүү мыйзам актыларын биримдиктин ченемдерине шайкеш келтирүү;
- бирдиктүү техникалык регламенттерди, экологиялык стандарттарды киргизүү;
- мыйзам актылардын өнүктүрүү боюнча бирдиктүү концептуалдык жоболорду иштеп чыгуу зарылчылыгы келип чыгат.

Колдонулган маалымат булактары:

1. Кыргыз Республикасынын экологиялык коопсуздугунун Концепциясы Кыргыз Республикасынын Президентинин 2007-жылдын 23-ноябрындагы №506 Жарлыгы менен бекитилген.
2. Новикова Е.В. Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора юридических наук. Академия наук РФ. Институт государства и права. - М., 1999 С4.
3. Голиченков А.К. Понятие концепции развития отрасли законодательства: опыт научных исследований и практических разработок. Экологическое право России: Сб. научно-практ. конференций 1996–1998гг. с.234.

Рецензент: д.ю.н., профессор Кулдышева Г.К.